

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ ТА ОБДАРОВАНОСТІ

Ступінь бакалавра

Рівень вищої освіти – перший (освітньо-професійний)

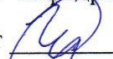
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 053 Психологія

освітньо-професійна програма: Психологія

2022 – 2023 навчальний рік

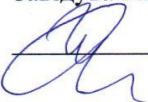
Програма навчальної дисципліни «Психологія творчості та обдарованості» для студентів ОКР бакалавр» за напрямом підготовки 053 Психологія

Розробник: Литвиненко І.С., доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат психологічних наук, доцент (Литвиненко І.С.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри психології та соціальних наук

 (в.о. Литвиненко І.С.)

Програма затверджена на засіданні навчально-методичної комісії факультету педагогічної та соціальної освіти

(протокол № 1 від «26» серпня 2021 р.)

Голова навчально-методичної комісії _____

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
	Спеціальність 053 Психологія	
ІНДЗ	Освітня програма Психологія	Рік підготовки:
		3
Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 150		Семестр
		6
	Ступінь магістр	Лекції
		10
		Практичні, семінарські
		12
		Лабораторні
		Самостійна робота
		128
		Вид контролю:
		Залік

Мова викладання - українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
	Спеціальність 053 Психологія	
ІНДЗ	Освітня програма Психологія	Рік підготовки:
Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 150		3
		Семестр
		6
	Лекції	
	Ступінь магістр	10
		Практичні, семінарські
		12
		Лабораторні
		Самостійна робота
		128
		Вид контролю:
Залік		

Мова викладання - українська

2. Мета, завдання та очікувані результати вивчення навчальної дисципліни

Основною метою курсу «Психологія творчості та обдарованості» є: сприяти активному запровадженню новітніх теоретичних та експериментальних знань з психології творчості та обдарованості у практичну навчально-наукову діяльність студентів; формування у студентів системи знань щодо саморозвитку для самоздійснення особистості, забезпечити на цій основі формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності.

Завдання курсу полягає у тому, щоб:

- розкрити сутність психології творчості й обдарованості;
- навчити застосувати теоретичні основи психології творчості в практичній діяльності;
- навчити визначити концептуальні основи психології творчості, а саме: понять наукової, художньої та технічної творчості, інсайту, інтуїції, творчої свідомості, креативності, дивергентного та конвергентного мислення, обдарованості, творчих здібностей;
- психологічних механізмів творчого процесу і розвиток творчого потенціалу особистості.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).**

ЗК (загальні компетентності):

- ЗК-1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-3.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК-4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК-7.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК (фахові компетентності):

- ФК 4.** Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- ФК 8.** Оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- ФК 9.** Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися

загальнолюдськими цінностями.

ФК 14. Керувати науковою роботою учнів

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Психологія творчості та обдарованості», студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

ПРН 1: Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2: Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 3: Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 10: Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).

ПРН 13: Втілювати результати наукового пошуку у практичну діяльність.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	усього	у тому числі				
л		П	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Психологічні основи творчості						
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.		2				8
Тема 2. Методи психології творчості.			2			8
Тема 3. Психологічні проблеми обдарованих дітей дошкільного віку. Психодіагностика обдарованості та шляхи їх корекції.						10
Разом	30	2	2			26
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен						
Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.		2				10
Тема 5. Основні принципи роботи з обдарованими дітьми						6
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти			2			10
Разом	30	2	2			26
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості						

Тема 7. Креативність як показник обдарованості		2				6
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ			2			10
Тема 9. Сучасні комп'ютерні технології розвитку креативності						10
Разом	30	2	2			26
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності.						
Тема 10. Психологічні теорії творчості		2				6
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.		2				8
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).			2			10
Разом	30	4	2			24
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості.						
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності			2			10
Тема 14. Технології розвитку творчості			2			10
Тема 15. Колективна творчість						6
Разом	30		4			26
Усього годин	150	10	12			128

**Структура навчальної дисципліни
Заочна форма навчання**

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	усього	у тому числі				
л		П	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Психологічні основи творчості						
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.		2				8
Тема 2. Методи психології творчості.			2			8
Тема 3. Психологічні проблеми обдарованих дітей дошкільного віку. Психодіагностика обдарованості та шляхи їх корекції.						10
Разом	30	2	2			26
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен						

Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.		2				10
Тема 5. Основні принципи роботи з обдарованими дітьми						6
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти			2			10
Разом	30	2	2			26
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості						
Тема 7. Креативність як показник обдарованості		2				6
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ			2			10
Тема 9. Сучасні комп'ютерні технології розвитку креативності						10
Разом	30	2	2			26
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності.						
Тема 10. Психологічні теорії творчості		2				6
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.		2				8
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).			2			10
Разом	30	4	2			24
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості.						
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності			2			10
Тема 14. Технології розвитку творчості			2			10
Тема 15. Колективна творчість						6
Разом	30		4			26
Усього годин	150	10	12			128

4. Теми лекцій
Денна форма навчання

Тема лекції	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.	2
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.	2
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 7. Креативність як показник обдарованості	2
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності.	
Тема 10. Психологічні теорії творчості	2
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.	2
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Усього годин: 10	

Теми лекцій
Заочна форма навчання

Тема лекції	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.	2
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.	2
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 7. Креативність як показник обдарованості	2
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності.	
Тема 10. Психологічні теорії творчості	2
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.	2
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Усього годин: 10	

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

Назва теми	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 2. Методи психології творчості.	2
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти	2
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ	2
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності	
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).	2

Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності	2
Тема 14. Технології розвитку творчості	2
Всього годин:	12

**Теми практичних занять
Заочна форма навчання**

Назва теми	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 2. Методи психології творчості.	2
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти	2
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ	2
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності	
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).	2
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності	2
Тема 14. Технології розвитку творчості	2
Всього годин:	12

**6. Самостійна робота
Денна форма навчання**

Тема	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.	8
Тема 2. Методи психології творчості.	8
Тема 3. Психологічні проблеми обдарованих дітей дошкільного віку. Психодіагностика обдарованості та шляхи їх корекції.	10
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.	10
Тема 5. Основні принципи роботи з обдарованими дітьми	6
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти	10
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 7. Креативність як показник обдарованості	6
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ	10
Тема 9. Сучасні комп'ютерні технології розвитку креативності	10
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності	
Тема 10. Психологічні теорії творчості	6
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.	8
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).	10
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності	10
Тема 14. Технології розвитку творчості	10

Тема 15. Колективна творчість	6
Усього годин :	128

**Самостійна робота
Заочна форма навчання**

Тема	години
Кредит 1. Психологічні основи творчості	
Тема 1. Предмет та завдання психології творчості.	8
Тема 2. Методи психології творчості.	8
Тема 3. Психологічні проблеми обдарованих дітей дошкільного віку. Психодіагностика обдарованості та шляхи їх корекції.	10
Кредит 2. Обдарованість як психологічний феномен	
Тема 4. Поняття обдарованості, таланту, геніальності в сучасній психології.	10
Тема 5. Основні принципи роботи з обдарованими дітьми	6
Тема 6. Творчість як процес розв'язання задач. продукти	10
Кредит 3. Креативність як детермінанта творчості	
Тема 7. Креативність як показник обдарованості	6
Тема 8. Творче виховання та освіта на основі ТРВЗ	10
Тема 9. Сучасні комп'ютерні технології розвитку креативності	10
Кредит 4. Методи дослідження творчих здібностей і креативності	
Тема 10. Психологічні теорії творчості	6
Тема 11. Теорії та психотехніки креативності.	8
Тема 12. Діагностика невербальної креативності (короткий тест Торренса). Діагностика вербальної креативності (тест Медніка).	10
Кредит 5. Розвиток творчого потенціалу особистості	
Тема 13. Формування готовності до творчої діяльності	10
Тема 14. Технології розвитку творчості	10
Тема 15. Колективна творчість	6
Усього годин :	128

7. Індивідуальні навчально-дослідне завдання

Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток професійної рефлексії і практичних умінь у контексті аналізу актуального рівня і визначення можливостей власного розвитку професіоналізму.

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання: Підготуйте авторську програму з елементами тренінгу «Стимулювання творчої активності майбутніх психологів».

8. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи

(зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

9. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад теоретичного матеріалу),
- пояснення (застосування теорій творчості в практиці роботи з обдарованою молоддю),
- розповідь (опис випадків із практики розвитку творчого потенціалу особистості),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного практичного заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та практичних занять, евристична – на початку лекційних та практичних занять),- робота з навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи).

2. Наочні:

- ілюстрування (прикладів застосування технік розвитку творчого потенціалу особистості),
- демонстрування (показ особливостей застосування набутих знань у професійній практиці під час практичних занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, виконання практичних завдань у командах),
- тести (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу)

10. Контрольні питання, зразки тестів для визначення рівня

засвоєння знань студентами

1. Поняття про творчість. Психологічна характеристика творчого процесу.
2. Керівництво творчим колективом.
3. Особливості розвитку та становлення психології творчості.
4. Відмінність творчих здібностей від креативності.

5. Психологічні теорії творчості.
6. Обдарованість та патологія.
7. Рівні та закономірності творчості.
8. Прогноз досягнень за рівнем креативності.
9. Мотивація творчої діяльності.
10. Продукти творчості як показники креативності.
11. Види творчості та їх функції.
12. Методи розвитку творчого потенціалу.
13. Відмінні та спільні риси художнього та наукового видів творчості.
14. Креативність та інтелект.
15. Психофізіологічні механізми творчості.
16. Дивергентне мислення як креативна здібність.
17. Класифікація методів вивчення творчої діяльності.
18. Характеристика універсальних методів вивчення творчості.
19. Діагностика креативності.
20. Особливості використання експерименту при вивченні творчості.
21. Розвиток творчого потенціалу особистості в онтогенезі.
22. Вікові особливості креативності.
23. Характеристика тестів креативності. Параметри креативності.
24. Проблема раннього вияву обдарованості.
25. Перешкоди розвитку творчих здібностей.
26. Креативність як інтегральна особистісна характеристика.
27. Відмінність обдарованих дітей від їх ровесників.
28. Методика брейн-стормінгу. Використання методики при роботі з дорослими.
29. Ризики психічного захворювання серед творчих людей.
30. Тренінг навиків морфологічного аналізу.
31. Причини ранньої загибелі творців.
32. Характеристика творчого процесу.
33. Поєднання довгого життя та творчого довголіття.
34. Алгоритм розв'язання винахідницьких задач (АРВЗ) Г. Альтшуллера.
35. Керівництво творчим колективом.
36. Суть трагедії творчості в екзистенційній теорії М. Бердяєва.
37. Стилi творчої діяльності.
38. Психоаналітична теорія творчості.

39. Асоціативна теорія творчості.
40. Інсайт як центральна ланка рішення проблеми.
41. Бісоціальна теорія творчості А. Кестлера.
42. Фактори, які утруднюють творчий процес.
43. Психологічна характеристика творчого стану.
44. Чинники розвитку креативності в юнацькому та дорослому віках.
45. Уява як основа творчого процесу.
46. Позитивні та негативні особливості раннього прояву обдарованості.
47. Етапи творчого процесу.
48. Тренінгові вправи з розвитку творчого потенціалу особистості.
49. Чинники творчого процесу.
50. Характеристика тестів невербальної креативності П. Торренса.
51. Творчі здібності особистості (підходи до рішення проблеми).
52. Генеза творчих здібностей.
53. Характеристика методу гірлянд асоціацій.
54. Поняття про стимулювання творчої активності.
55. Шляхи подолання внутрішніх та зовнішніх бар'єрів творчої діяльності.
56. Колективна творчість і творчість у колективі.
57. Здібність та обдарованість як відображення творчого потенціалу.
58. Творча продуктивність і вік.
59. Організація творчого колективу.
60. Продукти творчості як показники креативності.

11.Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинг студента з дисципліни визначається за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 кредитів.

Поточне оцінювання та самостійна робота															КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	30	500/100
25	40	40	25	30	25	25	25	25	25	50	50	30	30	25		

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Вид підсумкового контролю: контрольна робота, залік.

Контрольна робота (КР) є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень студентів, спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння навчального матеріалу.

Залік – вид підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних типів робіт на практичних заняттях, у процесі самостійної роботи, індивідуального навчально-дослідного завдання, контрольних робіт, виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“дуже добре”- студент демонструє повні знання навчального матеріалу, допускає незначні пропуски матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює правильні відповіді;

“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“достатньо” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

“задовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 750 до 1500 балів (за 15 кредитів) тобто сума балів за виконання усіх завдань.

12. Рекомендована література

12.1 Основна

1. Гандзілевська Г. Б. Психологія творчості («Подорожуючи до невідомого...») : навч.-метод. посіб. Острого: Вид-во Нац. Ун-ту «Острозька академія», 2016. 156 с.
2. Ільїна Н. М. Психологія творчості та обдарованості: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2018. 227 с.
3. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
4. Міщиха Л. Психологія творчості: навч. посіб. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. 448 с.
5. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2004. 288 с.

12.2 Допоміжна

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень: колективна монографія / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Рута, 2006. 320 с.2. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности. Санкт- Петербург: Питер, 2009. 434 с.
3. Моляко В. О. Концепція виховання творчої особистості // Директор школи, ліцею, гімназії. 2020. Том 21. №1. С. 50–55.
4. Николаенко Н. Н. Психология творчества: учеб. пособ. / Под ред. Л. М. Шипицыной. Санкт-Петербург: Речь, 2005. 277 с.
5. Психологічні закономірності творчого сприймання інформаційних індикаторів реальності: монографія / В. О. Моляко, І. М. Біла, Н. А. Ваганова [та ін.]; за ред. В. О. Моляко. Київ: Педагогічна думка, 2015. 145 с.

12.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НПН України - <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Актуальні проблеми психології -<http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
4. Актуальні питання сучасної психології -
http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc_psihologii
5. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України-<http://psychology-naes>

ua.institute/

6. Українська бібліотека - <http://ualib.com.ua/>

7. Психологія-<http://psych.kiev.ua>

8. Соціальні науки-[http:// social-science.com.ua/](http://social-science.com.ua/)